

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2022 – 2023

CENTRO : IES AGRA DO ORZÁN
DEPARTAMENTOS : LATÍN E GREGO
MATERIAS E CURSOS :
LATÍN - 4º CURSO DE ESO

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

1.- Introducción xeral	2
2.- Docencia en galego.....	3
3.- Contribución á adquisición das competencias clave.....	5
4.- Obxectivos.....	8
5.- Contidos.....	8
6.- Contidos mínimos para a obtención dunha avaliación positiva.....	9
7.- Criterios de avaliación, estándares avaliados e competencias clave.....,	11
8.- Metodoloxía... ..	22
9.- Materiais didácticos.....	23
10.- Plan de reforzo e recuperación	24
11.- Avaliación e cualificación.....	26
12.- Especificacións da avaliación inicial	27
13.- Actualización da avaliación da aprendizaxe do alumnado	34
14.- Criterios mínimos de avaliación.....	34
15.- Procedementos de avaliación	35
16.- Instrumentos de avaliación	36
17.- Recuperación das avaliacións suspensas.....	36
18.- Obtención da nota da avaliación final.....	37
19.- Reforzo educativo	37
20.- Avaliación das competencias clave.....	37
21.- Información e publicidade	39

Introdución xeral

A materia de Latín da Educación Secundaria Obrigatoria debe proporcionar unha base lingüística e un coñecemento suficiente sobre a contribución do mundo clásico á civilización occidental nos ámbitos literario, artístico, filosófico e científico para coñecelos e para que comprendan mellor o seu propio mundo, fortalecendo deste xeito a súa conciencia histórica e a súa capacidade crítica.

Así, esta materia pretende contribuir a que os alumnos e as alumnas da ESO adquiran unha formación intelectual e humanística de carácter integral, mediante o coñecemento dunhas parcelas do saber que configuran as raíces máis sólidas e profundas da nosa lingua e da nosa cultura.

O seu carácter opcional fai necesario dotar ao ensino desta materia dunha grande flexibilidade para adecualo á realidade do noso centro e do seu alumnado.

Docencia en galego

Inclúe a especificación concreta de obxectivos, actividades e medidas de atención á diversidade:

Obxectivos didácticos:

- 1) As aprendizaxes da lingua oral e da lingua escrita efectúanse en estreita relación, xa que se apoian mutuamente, e as deficiencias na primeira (mala entoación, pobreza léxica, incoherencia, etc.) aparecen reflectidas na segunda.
- 2) Incídese na lingua como transmisora de significados culturais.

Actividades:

Dacordo coa nosa liña de traballo, no feito de promover a lingua e a cultura galega.

Esta dimensión reflíctese en forma de participación en conferencias, roteiros culturais, publicacións, así como na exaltación de datas sinaladas na cultura ou na tradición.

Medidas de atención á diversidade:

Inclúen actuacións dacordo coas seguintes consideracións sobre medidas de atención á diversidade no dominio das linguas e sobre medidas xerais de atención á diversidade.

A atención ao alumnado que non teña suficiente dominio das linguas para que poida seguir con aproveitamento as ensinanzas que se lle imparten, enmarcámola na atención á diversidade do alumnado en xeral. Este é un aspecto especialmente coidado no centro dado que o alumnado desde sempre é ben diverso e consideramos que é unha cuestión de equidade e xustiza prestar a cada un e a cada unha todos os espazos que sexan necesarios para que a súa evolución tanto académica como persoal sexa adecuada e desenvolva ao máximo as súas potencialidades.

Neste marco, para cada persoa se deseñan as medidas xerais e específicas que se consideren idóneas dentro das nosas posibilidades que sempre veñen condicionadas polos recursos materiais e humanos de que dispoñemos en cada momento.

Son referentes para a docencia en galego as aportacións do Proxecto do Fomento do Uso do Galego no IES:

“Nunha comunidade como a nosa, un pilar básico ten que ser a identidade colectiva herdada do pasado e con proxección de futuro”.

(...)

“Non podemos esquecer, tampouco, o poder que teñen todas as linguas como axente fundamental na estruturación do pensamento, dos nosos esquemas mentais. Este é un aspecto básico sempre que se traballa por e para o desenvolvemento das capacidades lingüísticas dos mozos e mozas pero tamén das persoas adultas. Non queremos, por tanto, esquecer no noso labor aspectos como as posibilidades de contribución da lingua á potenciación de valores como a igualdade, a solidariedade, a loita contra os prexuízos (lingüísticos ou de calquera outro tipo) ou a inclusión. Neste sentido consideramos básico facer visible a lingua galega no día a día do noso centro. Todos e todas sabemos que daquelas cousas que non son visibles a cotío a percepción xeral é de que non existen”.

Competencias clave

- Son as diferentes capacidades de responder a demandas complexas e levar a cabo tarefas de forma adecuada cunha combinación de destrezas, contidos de tipo conceptual, motivación, valores éticos, actitudes, emocións e outros compoñentes sociais e de comportamento que se mobilizan conxuntamente para lograr unha acción eficaz.
- Todas as persoas precisan as competencias clave para acadar a súa realización persoal, lograr a súa inclusión social, exercer a cidadanía activa, facer fronte á vida adulta e ser capaces de desenvolver unha aprendizaxe permanente.
- Son referencia para a titulación ao final da Ensinanza Secundaria Obrigatoria.
- Forman parte das ensinanzas mínimas da ESO, xunto cos obxectivos, cos contidos e cos criterios de avaliación.
- Non deben interpretarse como se fosen as aprendizaxes mínimas comúns. De feito, inclúen un conxunto de aprendizaxes desexables, máis amplos dos que poden considerarse mínimos en estricto senso.
- Deben relacionarse coa transversalidade, polo que, nalgúns supostos, non son medibles ou cuantificables.
- Serven para orientar o ensino e permiten identificar os contidos e os criterios de avaliación que teñen carácter imprescindible.

O desenvolvemento competencial para a ESO na materia de Latín inclúe as competencias CCL, AA, CMCT, SIE, CSC, CEC e CD.

1. Comunicación lingüística :

Ler e comprender textos.

Descubrir a importancia do estudo do léxico.

2. Aprender a aprender :

Potenciar a adquisición de destrezas e actitudes para organizar a aprendizaxe.

Coñecer a orixe das palabras.

Selección e análise nos textos como fonte de información.

Adquisición de novo vocabulario.

3. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

Forma parte desta competencia a creación de descripcións e explicacións matemáticas que levan implícitas a interpretación de resultados matemáticos e a reflexión sobre a súa adecuación ao contexto e a determinación de se as solucións son adecuadas e se teñen sentido na situación na que se presentan. A competencia matemática inclúe unha serie de actitudes e valores como o rigor, o respecto aos datos e a veracidade.

4. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor :

Adquisición de novo vocabulario para comunicarse no grupo.

Adquirir novas palabras en latín para poder formar frases sinxelas para comunicarse no grupo.

Mellorar e fomentar o afán de superación : deben ser constantes no traballo e non renderse ante as dificultades.

Mellorar as habilidades sociais para relacionarse, para cooperar e traballar xuntos de forma flexible.

5. Competencias sociais e cívicas:

Interpretar a evolución e o legado da lingua latina na actualidade.

Coñecer as institucións e o modo de vida dos gregos e dos romanos, a participación dos cidadáns na vida pública e a delimitación dos dereitos e deberes dos individuos e das colectividades.

6. Conciencia e expresións culturais:

Coñecer, comprender, apreciar e valorar manifestacións culturais e artísticas con espírito crítico, con actitude aberta e respectuosa.

Desenvolver a propia capacidade estética e creadora, e manifestar interese pola participación na vida cultural e por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico.

Valorar feitos culturais, como a mitoloxía ou a relixión.

Respectar o patrimonio cultural clásico como fonte de coñecemento.

Comprender e empregar a linguaxe como medio de expresión cultural e social.

6. Competencia dixital:

Empregar varias fontes para a busca da información.

Seleccionar o uso das distintas fontes da información.

Ainda que se integran coa información do curso e da materia, non existe unha relación unívoca entre a ensinanza da materia e o desenvolvemento da competencia, senon que cada unha das competencias acadarase como consecuencia do traballo en varias áreas ou materias.

Obxectivos

Os obxectivos no estudo da materia de Latín son coñecer a lingua latina e os aspectos máis relevantes da sociedade romana e contribuír a que os alumnos e as alumnas da ESO adquiren unha formación intelectual e humanística de carácter integral.

O coñecemento do marco xeográfico e temporal e o coñecemento dos aspectos máis relevantes das sociedades grega e romana desde as que se transmitiron artes, educación e costumes é unha referencia necesaria para valorar a súa unidade e tamén para valorar a diversidade de ámbitos e manifestacións.

Contidos

Distribúense en bloques que agrupan a adquisición de coñecementos de lingua latina, vocabulario e diálogo sempre con imaxes, para chegar á produción de pequenos diálogos ou narracións. O primeiro bloque inclúe os contidos de comunicación: Colloquium, Narratio e Responde latine. O segundo bloque inclúe o estudo da gramática, de exercicios de comprensión e de reforzo, e exposición dun tema de Lingua viva. O terceiro bloque inclúe os coñecementos da civilización, historia ou legado de Roma que se denominan Mundo romano.

Bloque 1:

Lectura e comprensión da lingua.

Colloquium.

Narratio.

Responde latine.

Bloque 2:

Estudo do léxico e da gramática.

Actividades de comprensión e de reforzo.

Lingua viva.

Bloque 3:

Mundo romano.

Actividades de síntese-resumo.

Actividades de consolidación, de recuperación e de ampliación dos contidos.

Contidos mínimos esixibles para a obtención dunha avaliación positiva

- Comprensión da lingua latina nos pequenos diálogos ou narracións sobre as situacións expostas nas unidades do libro de texto e elaboración de textos de produción propia.
- Comprobación da morfoloxía latina estudada: as cinco declinacións dos substantivos, a declinación e os xéneros dos adxectivos, a declinación especial dos numerais cardinais, as formas da conxugación de presente, a forma do infinitivo e as formas da conxugación de imperfecto, de pretérito perfecto e de futuro imperfecto.
- Asimilación das regras básicas de sintaxe e capacidade adecuada de análise e de tradución de frases latinas.
- Coñecemento do vocabulario latino e da formación de palabras da mesma familia latina.
- Procedementos de creación de palabras e comprobación da etimoloxía grecolatina estudada.
- Características de Roma e de Italia, épocas da historia e principais acontecementos.

- Características da sociedade, das formas de goberno, do exército, do espazo público da cidade, da relixión, da familia e da educación.
- Identificación de elementos da mitoloxía, da literatura e da arte.
- Características da provincia romana de Hispania.
- Identificación da herdanza do pasado grecorromano: costumes, leis, arte e educación.

Criterios de avaliación, estándares avaliados e competencias clave

No estudo da materia de Latín, avalíase a introdución á lingua latina e a proximidade da lingua latina a través de frases sinxelas, de comprensión case intuitiva, ata a produción de pequenos diálogos ou narracións; a adquisición do vocabulario, da morfoloxía e das estruturas gramaticais; a identificación e a relación de elementos que permitan a análise e a tradución de textos. Avalíase a actitude na incorporación dos coñecementos do curso e o desenvolvemento e a progresión na adquisición deles.

Especifícanse nas táboas os criterios de avaliación, os estándares de aprendizaxe avaliados e as competencias clave que se avalían en relación con cada tema dos bloques de contidos e cos obxectivos

As linguas do mundo:

- As linguas indoeuropeas.
- O latín.
- As linguas romances.
- Latín. Nostra familia.
- Latín. Vestigia Romana in Hispania.

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

1. Identificar en textos traducidos de autores clásicos e modernos aspectos históricos e culturais do mundo romano.	1.1. Le textos traducidos de autores clásicos e modernos e sinala a información relevante.	1.1.1. Comunicación lingüística
2. Coñecer as etapas da lingua latina e a formación das linguas romances.	2.1. Coñece as etapas da lingua latina e a formación das linguas romances.	2.1.1. Comunicación lingüística
3. Relacionar imaxes con termos correspondentes na lingua latina.	3.1. Relaciona a imaxe co termo correspondente.	3.1.1. Comunicación lingüística
4. Comprender textos latinos.	4.1. Comprende textos latinos.	4.1.1. Comunicación lingüística

Estudo do vocabulario:

- Vocabulario (1): procedementos de derivación e de composición.
- Vocabulario (2): palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
- Vocabulario (3): latinismos, helenismos, lexemas, prefixos e sufixos.
- Vocabulario (4): palabras procedentes doutras linguas e razóns lingüísticas, históricas ou culturais.
- Vocabulario (5): neoloxismos.

1. Identificar palabras e elementos morfolóxicos das palabras.	1.1. Identifica palabras e elementos morfolóxicos das palabras.	1.1.2 Comunicación lingüística 1.1.1. Aprender a aprender
2. Coñecer os procedementos de derivación e de composición.	2.1. Coñece os procedementos de derivación e de composición.	2.1.1. Comunicación lingüística
3. Identificar palabras patrimoniais, cultismos, semicultismos e pares léxicos.	3.1. Identifica palabras patrimoniais, cultismos, semicultismos e pares léxicos.	3.1.1. Comunicación lingüística
4. Coñecer o vocabulario específico da gramática, das ciencias naturais, da astronomía, das matemáticas, da física, da química, da medicina, da historia, da xeografía, da arte, da música e da filosofía.	4.1. Identifica os étimos estudados.	4.1.1. Comunicación lingüística

Comunicación:

- Lucius, puer Romanus.
- Schola.
- Familia Claudiae.
- Sarcina.

Gramática:

- O alfabeto latino e a súa pronunciación.
- Concepto de lingua flexiva, caso e declinación.
- Os casos latinos: caso nominativo, caso xenitivo e caso ablativo.
- Oración copulativa e oración predicativa.
- Desinencias verbais.

1. Ler e pronunciar correctamente palabras latinas.	1.1. Identifica as letras maiúsculas e minúsculas do abecedario latino.	1.1.1. Comunicación lingüística 1.1.2. Aprender a aprender 1.1.3. Conciencia e expresións culturais
	1.2. Le e pronuncia correctamente palabras latinas.	1.2.1. Comunicación lingüística
2. escoitar atentamente e reproducir oracións latinas.	2.1. Escribe ao dictado oracións latinas.	2.1.1. Comunicación lingüística
3. Comprender palabras e textos latinos de dificultade mínima con apoio visual ou audiovisual.	3.1. Comprende palabras e textos latinos de dificultade mínima con apoio visual ou audiovisual.	3.1.1. Comunicación lingüística
4. Coñecer as estruturas morfosintácticas latinas iniciais.	4.1. Realiza exercicios para asentarmos os coñecementos.	2.1.1. Comunicación lingüística

Mundo romano:

- Italia antiga e fundación de Roma.
- Lendas sobre Hércules.
- A torre de Hércules.
- As nove musas.

<p>1. Ler e interpretar textos clásicos ou modernos relacionados co marco xeográfico e temporal, coa mitoloxía e con vestixios de romanización.</p>	<p>1.1. Le textos traducidos de autores clásicos e modernos e sinala a información relevante.</p>	<p>1.1.1. Comunicación lingüística 1.1.2. Aprender a aprender 1.1.3. Competencia dixital 1.1.4. Conciencia e expresións culturais 1.1.5. Competencias sociais e cívicas 1.1.6. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>
<p>2. Identificar as edificacións públicas e o urbanismo romano.</p>	<p>2.1. Coñece as edificacións e a función das grandes obras públicas romanas.</p>	<p>2.1.1. Aprender a aprender 2.1.2. Conciencia e expresións culturais</p>
<p>3. Coñecer os vestixios romanos.</p>	<p>3.1. Elabora composicións ou traballos con apoio visual ou audiovisual.</p>	<p>3.1.1. Comunicación lingüística 3.1.2. Aprender a aprender 3.1.3. Conciencia e expresións culturais</p>

Comunicación:

- Ubi habitamus?
- Quid pueri faciunt?

Vocabulario:

- Vivarium
- Tempus

Gramática

- Oración transitiva e oración intransitiva.
- Caso acusativo
- Xénero neutro (1).
- Infinitivo.
- Clase de palabra e enunciado.

1. Coñecer as estruturas morfosintácticas latinas.	1.1. Le con atención textos latinos.	1.1.1. Comunicación lingüística
	1.2. Coñece o vocabulario.	1.2.1. Comunicación lingüística
	1.3. Coñece as estruturas morfosintácticas.	1.3.1. Comunicación lingüística
2. Identificar e distinguir os distintos formantes das palabras.	2.1. Descompón palabras en formantes e identifica desinencias.	2.1.1. Comunicación lingüística
3. Recoñecer os infinitivos nunha frase.	3.1. Recoñece formas de infinitivo nunha frase.	3.1.1. Comunicación lingüística
4. Identificar as construcións de infinitivo concertado.	4.1. Recoñece formas de infinitivo concertado, analiza e traduce de forma correcta.	4.1.1. Comunicación lingüística
5. Comprender o concepto de declinación e flexión verbal.	5.1. Distingue diferentes tipos de palabras a partir do enunciado.	5.1.1. Comunicación lingüística
	5.2. Distingue os enunciados dos substantivos e dos adxectivos.	5.2.1. Comunicación lingüística

Mundo romano:

- A cidade de Roma.
- A Monarquía.
- A República.
- O Senado.
- As loitas entre patricios e plebeos.
- As cidades romanas en Hispania: Tarraco e Itálica.
- Os seres mitolóxicos.

1. Coñecer os feitos históricos dos períodos da historia de Roma.	1.1. Elabora esquemas das unidades	1.1.1. Comunicación lingüística 1.1.2. Aprender a aprender 1.1.3. Conciencia e expresións culturais
	1.2. Sabe determinados feitos relevantes no período histórico correspondente.	1.2.1. Comunicación lingüística 1.2.2. Aprender a aprender 1.2.3. Conciencia e expresións culturais

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

<p>2. Coñecer a organización política e social de Roma.</p>	<p>2.1. Describe os rasgos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.</p>	<p>2.1.1. Comunicación lingüística 2.1.2. Aprender a aprender 2.1.3. Competencias sociais e cívicas 2.1.4. Conciencia e expresións culturais</p>
<p>3. Distinguir mediante a lectura de textos expositivos os feitos máis destacados da Hispania romana e as características das cidades de Tarraco e Itálica.</p>	<p>3.1. Elabora composicións ou traballos con apoio visual ou audiovisual.</p>	<p>3.1.1. Comunicación lingüística 3.1.2. Aprender a aprender 3.1.3. Competencia dixital 3.1.4. Conciencia e expresións culturais 3.1.5. Competencias sociais e cívicas 3.1.6. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>
<p>4. Coñecer os seres mitolóxicos.</p>	<p>4.1. Sabe analizar unha imaxe mediante os procedementos da descrición.</p>	<p>4.1.1. Comunicación lingüística 4.1.2. Aprender a aprender 4.1.3. Conciencia e expresións culturais</p>

Comunicación:

- Quid facit?

Vocabulario:

- Officia
- Ad templum
- Valetudo

Gramática:

- Terceira declinación.
- Caso vocativo.
- Xénero neutro (2).
- Preposicións.

1. Comprender textos escritos que conteñan palabras da primeira, da segunda e da terceira declinacións.	1.1. Le con atención os textos latinos iniciais.	1.1.1. Comunicación lingüística
	1.2. Coñece o vocabulario.	1.2.1. Comunicación lingüística
	1.3. Descompón palabras en formantes e identifica desinencias.	1.3.1. Comunicación lingüística
	1.4. Realiza exercicios para consolidar a adquisición dos coñecementos	1.4.1. Comunicación lingüística
2. Diferenciar as características do xénero neutro e do caso vocativo.	2.1. Diferencia as características do xénero neutro e do caso vocativo.	2.1.1. Comunicación lingüística
3. Comprender as construcións preposicionais con caso acusativo e con caso ablativo.	3.1. Comprende as construcións preposicionais máis usuais en latín, analiza e traduce de forma correcta.	3.1.1. Comunicación lingüística
	3.2. Identifica a forma verbal composta que resulta de unir o verbo simple cun prefixo preposicional.	3.1.1. Comunicación lingüística
4. Identificar e relacionar elementos sintácticos da lingua latina que permitan a análise e a tradución de textos.	4.1. Identifica e relaciona elementos sintácticos da lingua latina para realizar a análise e a tradución de texto.	4.1.1. Comunicación lingüística

<p>5. Escribir textos en latín empregando o vocabulario estudado.</p>	<p>5.1. Coñece as partes do corpo e escribe sobre a saúde.</p>	<p>5.1.1. Comunicación lingüística 5.1.2. Aprender a aprender 5.1.3. Conciencia e expresións culturais 5.1.4. Competencias sociais e cívicas 5.1.5. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>
---	--	--

Mundo romano:

- As accións militares de Xulio César.
- O final da República.
- Octavio Augusto.
- A extensión do Imperio.
- Dominio romano en Hispania: As Médulas e Caesaraugusta.
- Os mitos de Teseo e de Edipo.
- Os mitos de Orfeo e de Ícaro.

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

1. Coñecer os feitos históricos dos períodos da historia de Roma.	1.1. Elabora esquemas das unidades.	1.1.1. Comunicación lingüística 1.1.2. Aprender a aprender 1.1.3. Conciencia e expresións culturais
	1.2. Sabe determinados feitos destacados no período histórico correspondente	1.2.1. Conciencia e expresións culturais 1.2.2. Aprender a aprender 1.2.3. Conciencia e expresións culturais
2. Recoñecer o marco xeográfico e temporal e coñecer a toponimia hispana de orixe romana.	2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano e coñece a toponimia hispana de orixe romana.	2.1.1. Comunicación lingüística 2.1.2. Aprender a aprender 2.1.3 Conciencia e expresións culturais
3. Coñecer a importancia das colonias romanas e das obras de enxeñería romana.	3.1. Elabora composicións ou traballos con apoio visual ou audiovisual.	3.1.1. Comunicación lingüística 3.1.2. Aprender a aprender 3.1.3. Conciencia e expresións culturais 3.1.4. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

Comunicación:

- In itinere.
- In exercitu Romano.
- Dies Romanorum.

Vocabulario:

- Itinera.
- Musaeum.
- Musica.

Gramatica:

- Caso dativo.
- Numerales cardinais e ordinais.
- Pretérito perfecto e futuro imperfecto.
- Cuarta declinación.
- Quinta declinación.

1. Comprender textos escritos que conteñan palabras da cuarta e da quinta declinacións.	1.1. Le con atención os textos iniciais.	1.1.1. Comunicación lingüística
	1.2. Identifica o vocabulario, as declinacións e as conxugacións.	1.2.1. Comunicación lingüística
	1.3. Elabora esquemas das declinacións e das conxugacións.,	1.3.1. Comunicación lingüística 1.3.2. Aprender a aprender

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

2. Escribir textos en latín empregando o vocabulario estudado.	2.1. Sinala e describe as características básicas do campamento romano.	5.1.1. Comunicación lingüística 5.1.2. Aprender a aprender 5.1.3. Conciencia e expresións culturais 5.1.4. Competencias sociais e cívicas 5.1.5. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor
3. Consolidar o estudo da gramática e incorporar o caso dativo, os numerais e as formas verbais de pretérito perfecto e de futuro imperfecto.	3.1. Coñece as desinencias do caso dativo, a declinación dos numerais e as conxugacións de pretérito perfecto e de futuro imperfecto.	3.1.1. Comunicación lingüística
4. Identificar e relacionar elementos sintácticos da lingua latina que permitan a análise e a tradución de textos.	4.1. Identifica e relaciona elementos sintácticos da lingua latina para a análise e a tradución de textos.	4.1.1. Comunicación lingüística
5. Escribir en latín sobre un tema de libre elección: itinera, musaeum, musica.	5.1. Sinala os trazos esenciais dun tema de libre elección: itinera, musaeum, musica.	5.1.1. Comunicación lingüística

Mundo romano

- Hispania (1): A Vía da Prata.
- Hispania (2): Complutum, Segobriga e Pollentia.

1. Identificar a herdanza de Roma e coñecer os elementos importantes do patrimonio arqueolóxico e artístico.	1.1. Coñece elementos importantes do patrimonio arqueolóxico e artístico.	1.1.1. Conciencia e expresións culturais
--	---	--

Metodoloxía

O traballo na aula será a lectura de textos latinos e traducidos e a corrección das actividades sobre eles. Outras actividades de léxico, gramática e civilización terán un tratamento diverso. Tamén será práctica habitual a elaboración de resumos ou esquemas de aspectos importantes, ou de forma xeral ao final de cada tema.

Con isto preténdese que os alumnos e as alumnas teñan un coñecemento directo dos textos e eles mesmos organicen os contidos, para fomentar así a autonomía na aprendizaxe.

Con menor frecuencia ofreceranse outro tipo de actividades como a realización de pequenos traballos de investigación sobre algún aspecto da Antigüidade ou a elaboración de comics como actividades de motivación.

A metodoloxía contempla a consideración de que cada alumno é único en circunstancias, forma de aprender, e acceso a materiais e recursos.

As estratexias adoptadas no deseño das actividades e das tarefas, que son instrumentos de avaliación, reflíctense en propostas diferenciadas para o traballo do alumnado na aula.

Ofrecer información e recibir información non é garantía do emprego axeitado da mesma, nin produce de xeito automático coñecemento. Esixe analizar, facer referencias, deducións, e, en definitiva, integrar a nova información nos esquemas previos de coñecemento adquiridos.

Distintos tipos de actividades ou tarefas:

- Actividades de introdución e coñecementos previos:

Guían o interese do alumnado no que se refire ao contido da unidade.

Empréganse para presentar con claridade os coñecementos previos, coñecer as ideas, opinións, acertos e erros dos alumnos e das alumnas acerca dos contidos que se van desenvolver.

- Actividades de desenvolvemento:

Son as que permiten traballar os contidos e as competencias clave da unidade.

- Actividades de síntese-resumo:

Son aquelas actividades que facilitan a relación entre os distintos contidos aprendidos.

- Actividades de consolidación, recuperación e ampliación:

Permiten contrastar as ideas novas coas previas dos alumnos e alumnas do mesmo modo que aplicar as aprendizaxes.

Son as que se programan para os alumnos e as alumnas que non acadaron os obxectivos.

Son as que permiten profundar nos contidos a aqueles alumnos e alumnas que realizaron correctamente as actividades de desenvolvemento.

A aprendizaxe irase acadando dunha maneira progresiva, e o xeito de repetir en case todas as unidades procedementos como a lectura e análise de textos, elaboración de esquemas ou mapas históricos e análise do léxico, contribúe a reforzar esas destrezas e, ao mesmo tempo, a que a memorización dos contidos se faga de forma progresiva, de xeito que se apliquen en situacións posteriores.

Materiais didácticos

1. Materiais para o estudo individual:

Libro de texto para 4º Curso de ESO:

Título: Latín.

Autor/es: Varios Autores.

Editorial e Serie: Editorial Santillana, Serie Interpreta.

ISBN: 978 – 84 – 8305 – 646 – 2.

Ano: 2016.

Idioma: Castellano.

2. Materiais para a ampliación do estudo:

Obras de lectura e de consulta:

Diccionario dos seres míticos galegos, ed. Xerais

O mundo de Sofía, da biblioteca Gaarder

Plan de reforzo e recuperación

A metodoloxía empregada para a consecución dos obxectivos didácticos marcados inclúe un plan de reforzo e recuperación con diferentes tipos de actividades.

As actividades deseñadas teñen un enfoque competencial e fomentan a participación do alumnado no proceso de aprendizaxe.

No Anexo 1, da metodoloxía, atópanse algunhas propostas concretas de actividades deseñadas para o desenvolvemento das competencias e para a comprobación das aprendizaxes.

ANEXO I

PROPOSTAS DE ACTIVIDADES

<https://tokapp.com/url/t607kai6>

<https://drive.google.com/file/d/1yTgwKUE5UTEN14LEuCnHyyjnJb7UPjex/view?usp=drivesdk>

https://drive.google.com/file/d/12_pmiMjA_XEoud6d6TQRRkhGXwNU2H0D/view?usp=drivesdk

<https://drive.google.com/file/d/1ILeXRZF9r7fCFaSREe9NkMZfjowROW9M/view?usp=drivesdk>

https://drive.google.com/file/d/14OW6Wckv65-QKh5h5j5kxxsaG_pzkLbu/view?usp=drivesdk

<https://drive.google.com/file/d/1dKDs35BxWkWwMuXFtWYPqy2Dyh9pgKTC/view?usp=drivesdk>

<https://drive.google.com/file/d/1TaQ4VvCRwV4xabg7Bb4J4lCYlkxa-mBz/view?usp=drivesdk>

<https://drive.google.com/file/d/1nYjQxYyOtfCfktANMHAoSNIscxRW40LX/view?usp=drivesdk>

<https://tokapp.com/url/xrwmk>

https://drive.google.com/file/d/1rqYZdEFCGV5iibH46qevYBmA_eJz9hSQ/view?usp=drivesdk

<https://tokapp.com/url/hrcna>

<https://tokapp.com/url/kwbaj>

<https://tokapp.com/url/adwob>

<https://tokapp.com/url/bjgxy>

Avaliación e cualificación

A avaliación dos contidos mediante probas escritas e a comprobación do traballo diario constitúen o medio principal de cualificación do alumnado. Teñen ambos os dous procedementos unha grande importancia na aprendizaxe. Favorecen o manexo eficiente dun conxunto de recursos e técnicas de traballo intelectual que se desenvolve a través de experiencias de aprendizaxe conscientes e gratificantes, tanto individuais como colectivas.

As propostas de actividades e de tarefas que deberán realizar os alumnos e as alumnas para ser avaliados contén propostas de exercicios que son compatibles en termos de dificultade co que foi ensinado e que empregan unha linguaxe clara e sinxela.

As preguntas nos exames escritos e realizados no tempo da clase requirirán respostas aos aspectos dos temas pertencentes a todos os bloques de contidos e especificados nas táboas. A duración dos exames será de 50 minutos ao longo de todo o curso e haberá dous exames por avaliación, excepcionalmente, tres exames.

Valoraranse de forma positiva os seguintes aspectos individuais na aprendizaxe:

1. Intervención na clase.
2. Creatividade.
3. Corrección da expresión oral e escrita.
4. Comprensión.
5. Utilización de forma crítica das fontes de información.
6. Visión integradora
7. Hábito de traballo.
8. Traballo en equipo.

A consecución dun ambiente de respecto mutuo será básica para lograr un sentimento de eficacia persoal e de saber administrar o esforzo sen renderse ante un resultado inadecuado.

Especificacións da avaliación inicial

O desenvolvemento dos contidos da avaliación inicial está especificado no Anexo 2.

Os resultados da observación do traballo realizado desde os primeiros días de curso e ata a segunda quincena de outubro serven para detectar necesidades de aprendizaxe, capacidade no cumprimento das tarefas, ritmo de traballo, organización...

ANEXO II

ESPECIFICACIONES NO TRATAMENTO DOS CONTIDOS DA AVALIACIÓN INICIAL

Contidos da Avaliación Inicial:

Os contidos do Libro de texto de Latín 4 estrutúranse nos seguintes bloques:

Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.

Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos.

Bloque 3. Morfoloxía.

Bloque 4. Sintaxe.

Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización.

Bloque 6. Textos.

Bloque 7. Léxico.

Unidade de Introducción:

Traballamos o Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.

Temporalización: mes de setembro.

Punto de partida da unidade:

1. Enfoque da unidade. Nesta unidade, os alumnos e as alumnas identificarán as linguas que son indoeuropeas e poderán diferenciar as que pertencen e as que non pertencen a esta familia de linguas. Recoñecerán o latín como unha lingua indoeuropea e saberán que é o proceso de romanización. Estudiarán a evolución do latín e recoñecerán as distintas linguas románicas da península ibérica.
2. O que os alumnos xa coñecen. Os alumnos recoñecen a orixe común de moitas das linguas que coñecen, e identifican linguas cuxa orixe é diferente; tamén poden explicar que son as linguas romances.

Contidos da unidade:

- As linguas indoeuropeas.
- O latín, unha lingua indoeuropea.
- A evolución do latín.
- As linguas románicas na península ibérica.

Incidimos no contexto espacio-temporal e na comparación das linguas romances na actualidade:

- Localización do momento histórico e a rexión de Italia na que se orixinou o latín.
- O proceso de romanización.
- Recoñecemento de elementos léxicos latinos en galego e en castelán.

Proposta de actividades para o alumnado:

Actividades nº 4, nº 5, nº 6 e nº 7 realizadas na sesión de clase.

Competencias traballadas: CCL, AA, CSC.

Unidade 1:

Traballamos algúns elementos seleccionados dos bloques:

Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos.

Bloque 3. Morfoloxía.

Bloque 4. Sintaxe.

Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización.

Bloque 6. Textos.

Bloque 7. Léxico.

Temporalización: primeira quincena de outubro.

Punto de partida da unidade:

1. Enfoque da unidade. Nesta unidade, na parte dedicada á gramática, os alumnos e as alumnas deben aprender o alfabeto latino e a súa pronunciación; saber en qué consiste a etimoloxía e diferenciar os procedementos de formación de palabras; deben coñecer o concepto de flexión e aprender o caso nominativo.

Na parte dedicada á historia, poderán coñecer todo o que se sabe sobre a torre de Hércules na Coruña.

2. O que os alumnos xa coñecen. Os alumnos coñecen o alfabeto latino e poden recoñecer algunhas palabras compostas e os seus procesos de formación. Poden identificar a Hércules como personaxe de lenda e coñecen a torre de Hércules.

Contidos da unidade:

- O alfabeto latino e a súa pronunciación.

- A etimoloxía.
- Os procedementos de creación de palabras.
- O concepto de flexión.
- O caso nominativo.

Incidimos nas relacións sintácticas das palabras na frase e na importancia dos primeiros pasos na técnica da tradución:

- Os elementos da oración.
- Valoración da importancia dos casos na oración latina.
- A concordancia.

Abordamos o estudo do léxico e a lectura dos textos con apoio visual e practicamos a lectura en voz alta de textos latinos de certa extensión coa pronunciación correcta.

Traballamos algúns dos contidos de forma mixta mediante a exposición na sesión de clase e o traballo individual para a casa con axuda do libro de texto e dos materiais proporcionados na propia sesión de clase:

- Lendas sobre Hércules.

- O mundo romano en Hispania: a torre de Hércules.

Proposta de actividades para o alumnado:

Actividades de Responde latine e de Saber facer realizadas na sesión de clase.

Actividades individuais de reforzo para realizar na casa.

Presentación e corrección na sesión de clase das actividades: Torre de Hércules.

Visionado de vídeos na clase: Torre de Hércules.

- Descrición.

- Historia. Idade Antiga.

- Lendas.

- A Torre de Hércules "cólase" entre as obras mestras da arte universal.

- Torre de Hércules. 2000 anos alumeando o Atlántico.

Visionado de vídeos na clase: Castro de Elviña.

- Os xeógrafos clásicos. A Coruña nos vellos mapas.

Competencias traballadas: CCL, AA, CMCT, SIE, CEEC, CSC e CD.

Actualización da avaliación da aprendizaxe do alumnado

A actualización da avaliación da aprendizaxe do alumnado ten como finalidade informar sobre a avaliación e a cualificación, garantir o dereito do alumnado a unha avaliación obxectiva e atender as incidencias que poidan xurdir ao longo do curso académico no proceso de valoración e avaliación de cada alumno e alumna.

Criterios mínimos de avaliación

1. Comprender a importancia do latín como núcleo das linguas románicas:
 1. 1. Coñecer as etapas da historia da lingua latina e a formación das linguas romances.
 1. 2. Relacionar imaxes con termos correspondentes na lingua latina.
2. Estudo e comprensión do vocabulario:
 2. 1. Identificar e distinguir os distintos formantes das palabras.
 - 2.2. Identificar os lexemas, prefixos e sufixos estudados.
3. Estudo inicial do vocabulario latino e da gramática latina (I):
 3. 1. Ler e pronunciar correctamente palabras latinas.
 3. 2. escoitar atentamente e reproducir oracións latinas moi sinxelas.
 3. 3. Comprender textos latinos de dificultade mínima con apoio visual ou audiovisual.
 3. 4. Comprender o concepto de declinación e flexión verbal.
 3. 5. Coñecer as estruturas morfosintácticas latinas iniciais.
 3. 6. Recoñecer os infinitivos nunha frase e identificar as construcións de infinitivo concertado.

4. Comprensión e análise de textos:

4. 1. Comprender textos escritos que conteñan palabras da primeira, da segunda e da terceira declinacións.

4. 2. Diferenciar características do xénero neutro e do vocativo masculino.

4. 3. Comprender as construcións preposicionais máis usuais en latín.

4. 4. Comprender textos escritos que conteñan palabras da cuarta e da quinta declinacións.

4. 5. Escribir textos en latín empregando o vocabulario estudado.

5. Ampliación e consolidación do estudo do vocabulario latino e da gramática latina (II) :

5. 1. Consolidar o estudo da gramática e incorporar o caso dativo, os numerais e outras formas verbais.

5. 2. Identificar e relacionar elementos sintácticos da lingua latina que permitan a análise e a tradución de textos.

6. Comprender aspectos da civilización, da historia ou do legado de Roma:

6. 1. Ler e interpretar textos clásicos ou modernos relacionados co marco xeográfico e temporal, coa mitoloxía e con vestixios de romanización.

6. 2. Coñecer os feitos históricos dos períodos da historia de Roma.

6. 3. Coñecer a organización política e social de Roma.

6. 4. Identificar a herdanza de Roma e coñecer os elementos importantes do patrimonio arqueolóxico e artístico.

Procedementos de avaliación

No contexto do proceso de avaliación continua avalíase segundo as consideracións seguintes:

- Observación sistemática do traballo desenvolvido.

- Respecto á intimidade dos alumnos e das alumnas, pois nas súas respostas revelan o seu modo de aprender, de entender, a súa capacidade de razoar, de crear historias.

- Non descalificar o traballo do alumno ou alumna.
- Abordar a análise de forma positiva.
- Comentar os resultados para auxiliar na auto- comprensión dos procesos persoais de aprendizaxe.

Na realización de cada unha das actividades ou tarefas avalíanse:

- Participación
- Interese
- Organización
- Boas maneiras no entono dixital

Instrumentos de avaliación

Os instrumentos de avaliación empregados inclúen probas escritas, tarefas, caderno de clase, intervencións na clase, exposición de traballos individuais e cooperativos. Permiten revelar a capacidade de razoar, de ofrecer solucións, de comprender conceptos, de exemplificalos, de analizalos, de establecer relacións entre eles, de probar a comprensión de principios e xeneralizacións, a capacidade de aplicar coñecementos en situacións concretas, de interpretar, de analizar e de manifestar opinións sobre asuntos tratados.

Recuperación das avaliacións suspensas

Están incluídos no plan de recuperación durante o curso os alumnos e alumnas que suspenderon despois de aplicárselles medidas de reforzo e aqueles alumnos e alumnas que van mellorar a súa nota de avaliación.

O plan de recuperación durante o curso iníciase cando se trata da recuperación dun traballo non entregado no prazo esixido e inclúe a realización de diferentes tipos de actividades: actividades de desenvolvemento, actividades de síntese, actividades de consolidación, recuperación e ampliación.

Obtención da nota da avaliación final

Na avaliación final, tomarase como nota de referencia para a obtención da nota final a nota media das avaliacións e, alén diso, hai unha proba específica de recuperación para aqueles alumnos e alumnas que non aprobaron e, se así o desexan, para aqueles alumnos e alumnas que van mellorar a súa nota. A cualificación final é a puntuación máis alta destas dúas.

Reforzo educativo

No contexto deste proceso de avaliación continua, cando o progreso dunha alumna ou dun alumno non sexa o axeitado estableceranse medidas de reforzo educativo. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, con especial seguimento da situación do alumnado con necesidades educativas especiais, e estarán dirixidas a garantir a adquisición de aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.

Competencias clave

Son referencia para a titulación ao final da Ensinanza Secundaria Obrigatoria, pois forman parte das ensinanzas mínimas da ESO, xunto cos obxectivos, cos contidos e cos criterios de avaliación.

LATÍN – 4º CURSO DE ESO

A avaliación do grao de adquisición das competencias está integrada coa avaliación dos contidos.

A valoración do desenvolvemento competencial na materia de Latín é amosada como unha valoración conxunta con todas as materias do cuarto curso: teranse en consideración os estándares de aprendizaxe das diferentes áreas que se relacionan cunha mesma competencia, os cales conforman o perfil desa competencia.

A publicación do presente documento farase efectiva

na páxina web do IES Agra do Orzán:

www.edu.xunta.gal/centros/iesagraorzan

Asinado:

María Elena Labora Castro

